

VÁSÁR MARIANN

A Zalaegerszegi Kistérség Közkincs Kerekasztala

A Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás 2005. június 30-án alakult 79 település összefogásával. A tagok száma Pacsa Kistérségi Többcélú Társulás 2007-es önállóságát követően 65 településre csökkent. Ezzel a településszámmal azonban még mindig az ország legnagyobb kistérsége. A Társulás Tanácsa és a munkaszervezet azonban az alakulásától fogva fontosnak tartotta a közművelődési és közgyűjteményi feladatok ellátásának koordinálást, ezért:

- 2006-ban közművelődési határozatot hozott;
- 2007-ben a közművelődési, közgyűjteményi tevékenységet felvette ellátandó feladatai közé;
- 2008 júniusától a munkaszervezet közművelődési referenst alkalmaz;
- 2009-ben megalakult a Zalaegerszegi Kistérség Közkincs Kerekasztala, melynek önálló logója a működéssel kapcsolatos egyedi arculat megjelenítését teszi lehetővé a kommunikációban

A zalaegerszegi kistérség jellemzően aprófalvas, 55 település 1000 fő alatti, míg 39 település 500 fő alatti lélekszámú. A kulturális lehetőségekhez való hozzáférés egyenlőtlen. A vidéket sok és nagy önállóságú, de forrásokkal gyengén ellátott önkormányzat alkotja. A közművelődéssel, kultúrával kapcsolatos szűk források tudatos tervezése és felhasználása egyre inkább szükséges.

A fenti problémák megoldása is közrejátszott abban, hogy a zalaegerszegi kistérségben az aprófalvak már évekkel ezelőtt területfejlesztési mikrotársulásokba tömörültek, és egymással is folyamatosan kommunikálva közös projekteket dolgoztak ki. Kieépült és jól működik a mozgókönyvtári ellátó helyek rendszere, mely a legtöbb esetben a település egyetlen művelődési színtere. A zalaegerszegi kistérségben a jelenlegi 65 településből 61-en működik mozgókönyvtári ellátás.

Elmondható, hogy a területfejlesztés és a kulturális fejlesztés összekapcsolásának alapjai a térségben rendelkezésre állnak. „Egyedül nem megy.” Ezt már régóta tudják a zalaegerszegi kistérség települései. Ezért is volt fontos referenstként való foglalkoztatásom első évében átgondolni, hogy ilyen nagy település-

számú „kistérségben” milyen szempontok mentén történjen meg a Közkincs Kerekasztal tagjainak kiválasztása.

Olyan szakmai szervezetek és települési kört magukba foglaló társulások megszólítására volt szükség, akik egyetértenek az alábbi célokkal:

– Kulturális szakemberek, önkéntesek, civil szervezetek, mikrotérségek és magánszemélyek összefogásának erősítése – *kulturális hálózatépítés* elindítása a kistérségben;

– Kapcsolatrendszer további erősítése a térségben lévő szakmai szervezetek között;

– Kultúra- és területfejlesztés tudatos összehangolása, közös tervezés, cselekvés.

Az elmúlt egy év működése igazolta, hogy sikerült megtalálni a térség azon szereplőit, akik tudnak és akarnak is tenni ezekért a közös célokért.

A Zalaegerszegi Kistérség Közkincs Kerekasztala az alábbi tagok aktív részvételével működik 2009 óta

- József Attila Városi Könyvtár
- Deák Ferenc Megyei Könyvtár
- Zalai Falvakért Egyesület
- Salla Művelődési Központ és Alapfokú Művészeti Iskola
- Zalai Népfőiskolai Egyesület
- Göcseji Múzeum Zalaegerszeg
- Zalai Civil Ház
- Göcsej Kistérségi Társulás
- Észak-Zalai Területfejlesztési Önkormányzati Társulás
- Észak-Nyugat Zalai Kistérségi Területfejlesztési Társulás
- Közép-Zalai Területfejlesztési Társulás
- Salomvár-Zalaháshágy-Zalalövő és Térsége Területfejlesztési Önkormányzati Társulás
- Válicka-völgye és Térsége Területfejlesztési és Idegenforgalmi Társulás.

Az állandó résztvevők mellett fontos feladat, hogy a térség nagysága miatt együttműködő *önkéntes partnereket* találjon a Kerekasztal. A kistelepüléseken megtalálni és a partnerségbe bevonni azokat a személyeket, akik az adott település kulturális életében aktívan részt vesznek. 2009. szeptember 3-án a Göcseji Falumúzeum adott otthont az alakuló ülésnek. A Kerekasztal alakuló ülésén a pályázati programban szereplő összes partner képviseltette magát.

A Kerekasztal tagjainak összefogásával elindultak a térségben közös kulturális programok és rendezvények, amelyek lehetővé tették, hogy a tagok meg-

ismerjék egymás munkáját közelebbről. Lássák, hogy az egyes szolgáltatásokkal kiket és milyen módon lehet elérni az aprófalvakban. Elindult egy kölcsönös és kétoldalú kommunikáció. Ebben a kommunikációban és a Kerekasztal ülésein formálódott az az értékfeltáró kérdőív, mely a térségi értékek adatbázisainak, a kistérségi kulturális szolgáltatásjegyzéknek a tartalmát adta.

Az alábbi tematikus adatbázisok készültek el a térség értékeiről, kincseiről:

- Természeti értékek a zalaegerszegi kistérségben
- Civil szervezetek a zalaegerszegi kistérségben
- Épített értékek a zalaegerszegi kistérségben
- A kistérség amatőr művészeti csoportjainak és szólistáinak jegyzéke
- Kistérség hagyományörző közösségei
- Kiadványok, könyvek a zalaegerszegi kistérség településeiről
- A zalaegerszegi kistérség képzési adatbázisa
- Közoktatási intézményi társulások a zalaegerszegi kistérségben
- Művelődési házak állapotfelmérése a zalaegerszegi kistérségben.

A munka során elkészült adatbázisok elérhetők a www.kalandozasokzalaban.hu honlapon. Egy adatbázis azonban csak akkor használható, ha nem egy statikus dokumentum, hanem folyamatosan frissül. Ez nagy kihívás ekkora településszám mellett. Elkészült 2010 elejére a térség kulturális helyzetfeltárása és stratégiája.

Prioritásként fogalmazódott meg a

- kulturális közösségfejlesztés;
- kulturális örökség védelme;
- közművelődési és kulturális terek létrehozása – fejlesztése;
- kultúra és turizmusfejlesztés kapcsolatának erősítése.

A Kerekasztal tagjai által közösen szervezett események és rendezvények ezen átfogó célokat kívánták szolgálni.

Néhány olyan új kezdeményezés, mely a zalaegerszegi kistérségben a Kerekasztal munkájának eredményeképpen valósult meg:

– A *Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága*, a *Deák Ferenc Megyei Könyvtár és a Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás*, a Márton naphoz kötődően a zalaegerszegi kistérség 1–4. osztályos tanulói részére *Mesemondó versenyt* szervez " *Libavarázs* " címmel. Az elmúlt évben a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban, ebben az évben pedig a Göcseji Múzeumban volt a rendezvény helyszíne.

– Közösségi-kulturális fejlesztési folyamatokat érdekében a Kerekasztal *Közösségépítés módszertana a kistelepüléseken* címmel tréningnapot szervezett a civil szervezeteknek 2009. december 15-én Csonkahegyháton, ahol a Zalai Falvakért Egyesület, mint szakmai moderátor segítségével zajlott a képzés.

– 2010-ben Nagylengyel adott otthon a Zalaegerszegi Kistérség Közkincs Kerekasztala által szervezett *Önkéntesség a kulturális értékfeltárásban* című szakmai napoknak. Az első nap szakmai segítője a Zala Megyei Közművelődési Intézmény volt. A program során a kultúra fogalmáról, annak sokszínűségéről a megyei kultúr-térképről hallhattak a résztvevők. A második nap az önkéntesség és a közművelődés kapcsolatáról szólt. A Zalai Falvakért Egyesület Önkéntes Centruma segítette a jelenlévőknek abban, hogy az önkéntes törvényt megismerve újradefiniálódjon a társadalmi munka fogalma.

– „*Szegek között GÖCSEJ örök*” – *Göcsej Randevű*

Az Európai Bizottság „Kiváló Európai Desztinációk” témára kiírt felhívására 2008-ban „Göcsej Zala Völgye Turisztikai Desztináció bemutatása” címmel nyújtott be pályázatot a Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás. Legjobb élő népi hagyományokat őrző turisztikai desztináció témában a beadott anyag ezüst minősítést kapott. Ezen az úton továbbhaladva döntöttek úgy a Kerekasztal tagjai, hogy megszervezik 2009-ben az I. Göcsej Randevűt. Ez a program a Göcsej térség élő népi hagyományainak bemutatására adott lehetőséget. A Göcsej Falumúzeum egy-egy portáját élővé téve bemutatták a göcseji települések múltjukat, jelenüket és terveiket. A programot mindkét évben rajzpályázat is kísérte.

Összegezve elmondhatjuk, hogy a referensi munka sikerességének egyik kulcsa a településekkel való jó kapcsolat, a helyismeret, a jó kommunikáció, az egymás megismerésére és megértésére való törekvés. Több mint 10 éve dolgozom a kistérségben. A személyes kapcsolatok, a korábbi évek közös pályázatait adták azt az alapot, amelyre építve ezt a munkát el tudom végezni egy ekkora kistérségben.

A Közkincs Pályázatok lehetőséget teremtettek arra, hogy a térség felismerje saját értékeit, felmérje és elhiggye, hogy ez a sokszínűség a sajátja, és általa maradhat csak fenn.

Kiemelten kell kezelni a lokális kultúra erősítését, a kistelepüléseken élő emberek identitástudatának erősítését, a helyi értékek, hagyományok feltárását. A lokálpatriotizmust valódi tartalommal kell megtölteni. Ez a Kerekasztal és a referens munkájának egyik legnagyobb jövőbeni kihívása.

Szilvás Zoltán (BMK-Reflex Fotóklub, Budapest): *Élet a Blahán*
(díjazva az MMIKL-ben rendezett
Utazás a világ körül – 2010 című fotókiállításon)